

- [4] ANTONOV, A. V.: Relevantsz't kak informacionnaja i pszihologicseskaja problema. Voprosz'u teorii i praktiki informacionn'uh i informacionno-poiskov'uh szisztem. Kiev, UkrNIINTI, 1968. p. 67–73.
- [5] NEELAMEGAN, A.: Komplekszn'ij podhod k proektirovaniju i tazrabotke dokumental'n'uh IPSz v Indii, Moszkva, VINITI, 1968. 30 p.
- [6] SAPIRO, É. L.: Logicseszkie szhemü d'ja obucszenija csitatelej poizsku informacii v biblioteke. = Naucsnué i Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR, 1975. 1. sz. p. 36–42.
- [7] SAPIRO, É. L.: O metodike podgotovki potrebitelej informacii. = Naucsno-Tehnicseszskaja Informacija, 1. sor. 7. sz. 1972. p. 13–16.
- [8] SAPIRO, É. L.: Poizsk informacii v biblioteke. Poszobie d'ja ucsitelej RNTB Latvijszkoj SzSzR, Riga, LatINTI, 1974. 45 p.

/SAPIRO, É. L.: *Vzaimoponimanie csitatelja i bibliotekarja v proceszsze poizska informacii. = Naucsnué i Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR, 1976. 10. sz. p. 29–33./*

(Berényi Jánosné)

Tudományos és műszaki információ: országos intézkedések irányelvei

(Az USA országos információs politikájának újabb vizsgálata)

Az USA tudományos és műszaki információs politikájával foglalkozó új 67 oldalas beszámoló jelentés nagyrészt a korábbi, azonos vagy hasonló célkitűzéssel 1958 óta készült, 18 tanulmány összefoglalását tartalmazza. Az Elnök tudományos tanácsadója által vezetett *Tudománypolitikai és Műszaki Politikai Hivatal (Office of Science and Technology Policy – OSTP)* részére készült összefoglaló beszámoló, 18 elődjének referátumokkal, táblázatokkal és szöveges magyarázatokkal szerkesztett elemző feldolgozása.

A tanulmány az információ országos irányítására három szervezeti intézkedést javasol: *Információpolitikai Tanács szervezését*, a szövetségi szervek képviselőiből álló *Koordinációs Csoport létesítését*, végül pedig az összes kutatással és fejlesztéssel foglalkozó szervben *egy-egy információs központ kialakítását*.

Információpolitikai Tanács

A Tanács azoknak a fontosabb szövetségi szerveknek képviselőiből állana, amelyek a tudományos és műszaki információval kapcsolatos információpolitika vizsgálatával és fejlesztésével szövetségi szinten foglalkoznak, így többek között a Nemzeti Tudományos Alap (NSF) tudományos, információs osztálya, a Távközléspolitikai

Hivatal, a Tudománypolitikai és Műszaki Politikai Hivatal. *A Tanács javasolt feladatai:*

tanácsadás az Elnök számára az OSTP útján, az ország tudományos és műszaki információs erőforrásainak hatékony szervezésében követendő szövetségi és általános politika vonatkozásában;

a tudományos és műszaki információ országos problémáinak vizsgálata, javaslatok kidolgozása;

az országos tudományos és műszaki információs politika alapján irányelvek kidolgozása a nemzetközi programokban való részvétel kérdéseire;

a közérdekű információpolitika kidolgozásának, az országos információs program kifejlesztésének központi koordinálása, az információs állami és magánszektor közötti kapcsolatok kialakítása;

a rendszert érintő országos jelentőségű szabványok kidolgozásának és a kompatibilitási problémák megoldásának irányítása.

Szövetségi Szervek Koordinációs Csoportja

A Csoport a szövetségi szervek képviselőiből állana és a szövetségi tudományos és műszaki információs tevékenységek koordinálását és irányítását szolgálná. *Javasolt funkciói:*

az intézményközi koordinálás és együttműködés előmozdítása;

a jelenlegi és a tervezett szövetségi tudományos és műszaki információs rendszerek jellegének, hatókörének és színvonalának értékelése;

az információs rendszerek kompatibilitását biztosító szabványok és módszerek előterjesztése szövetségi szervek számára;

a szövetségi tudományos és műszaki információs szolgáltatások gazdaságosságának és hatékonyságának fokozására szolgáló intézkedések kidolgozása;

a szövetségi szervek képviselete az Információpolitikai Tanácsban és az OSTP által megállapított tudományos és műszaki információs politika megvalósításának elősegítése a Tanács útján.

A szövetségi szervek információs központjai

Minden kutatással és fejlesztéssel foglalkozó szervnek lenne egy alkalmas részlege a tudományos és műszaki információs tevékenységnek a szerven belüli irányítására és ellenőrzésére, *a következő funkciókkal:*

az információfeldolgozás jellegének és volumenének meghatározása és a szerv illetékességi körébe tartozó

minden tudományos és műszaki információ megfelelő kezelésének és feldolgozásának biztosítása;

problémák, javaslatok, az adott szervet érintő lényeges ügyek felterjesztése a Koordinációs Csoporthoz. (A Koordinációs Csoport az egyes szervek információs részlegeinek képviselőiből tevődne össze);

az Információpolitikai Tanács és a Koordinációs Csoport által kidolgozott, az OSTP és az Elnök által jóváhagyott információpolitika és intézkedések hatékony végrehajtása;

a szövetségi szervek tudományos és műszaki információs tevékenységének koordinálása különösen azon szervek vonatkozásában, amelyek működése a tudományos és műszaki információs rendszerek párhuzamos tevékenységére vezethet.

/Another study of Federal STI policy = Information Retrieval and Library Automation, 12. köt. 8. sz. 1977. p. 1-2./

(Roboz Péter)

Az információsintézis a fejlődés szolgálatában

Bár az információsintézissel a szakirodalom már több ízben foglalkozott, a dokumentációs munka e részterületének fejlődési szintje még nem elégíti ki a tényleges és a potenciális felhasználók igényeit. Ennek egyik oka az, hogy a felhasználók jelentős része nem nagyon ismeri az információs szolgálatnak ezt a változatát, de a tájékoztatási szakemberek sem ismerik eléggé a szintetikus információk elvi alapjait és készítésének módszereit, ezért e műfaj népszerűsítése sem megfelelő. Információk szintetikus információs feldolgozására alakításának nincs általánosan elismert elmélete sem, mely a gyakorlat fejlődését jótékonyan befolyásolhatná és ezt a hiányt egy mégoly fejlett gyakorlat sem tudná pótolni. Az információsintézis fejlődését megnehezíti vagy gyakran meg is akadályozza a nem megfelelő személyi, anyagi és műszaki ellátottság, továbbá az információs tevékenység általánosan nem megfelelő szintje.

A helyzet megváltoztatásához az információsintézis elméleti alapjait kell fejleszteni, és a zárt elmélet alapján a gyakorlati tevékenységet gátló tényezőket meg kell szüntetni. Mivel az elmélet egyes alapvető kérdéseiben is eltérnek a nézetek, az alábbiakban néhány alapkérdés tisztázásával foglalkozunk

Az információsintézis lényege

Az információsintézis lényegének megértését megkönnyíti, ha azt az információs-dokumentációs tevé-

kenységek más változataival hozzuk kapcsolatba. Az információs rendszer tevékenységének egyes fázisai a következők:

- szekunder és terciér, faktografikus vagy ideografikus információk iránti igény felmérése;
- információk feldolgozása, tárolása, keresése;
- információk terjesztése és népszerűsítése.

E tevékenységek között az információsintézis helye az információk feldolgozásának munkafázisában keresendő. Ezen belül két fázist, egy analitikus és egy szintetikus fázist kell megkülönböztetni.

Az analitikus és szintetikus munkafázisok jelentését sajátos információs-dokumentációs értelemben kell venni, amennyiben mind az analitikus, mind a szintetikus elnevezésű munkafázis – más módszereken kívül – az analízis és a szintézis módszereit egyaránt alkalmazza.

Az analitikus munkafázisban az információforrások dokumentációs feldolgozása során az információkat informatív referátumok, adattárak adatai, hivatkozások stb. formájában állítják össze; míg a szintetikus munkafázisban az információk dokumentációs összeállítása során az azonos vagy hasonló tárgyú információkat tartalmilag (logikailag, szemantikailag) kapcsolják össze egymással, hogy egyedi információkból komplex (összetett) információ álljon elő.

Bár mindkét munkafázisban alkalmazni kell az analízis és a szintézis módszereit, a két munkafázis között az a lényeges eltérés, hogy a második munkafázis eredménye minőségileg magasabb szintű; és az első munkafázisban primer információk feltárással kapott szekunder információkkal szemben terciér-információt testesít meg.

Az analitikus munkafázis elemei:

- információforrások válogatása tartalmuk értékelése alapján;
- a feldolgozásra érdemes információk kiemelése és rögzítése referátumok és/vagy adatalemek alakjában;
- a feldolgozásra érdemes információk indexelése;
- a feldolgozás eredményeinek összefoglalása, beleértve a bibliográfiai adatokat, forrás- és tényjelöléseket is.

A szintetikus munkafázis elemei:

- anyaggyűjtés az információk értékelése alapján;
- az összegyűjtött anyag ellenőrzése;
- az összegyűjtött anyag átdolgozása;
- a szintetikus információs kiadvány szövegrészének tagolása;
- a feldolgozott anyag rendezése a tagolásnak megfelelően;
- az anyag végleges feldolgozása, a kézirat elkészítése; szerkesztés, letisztázás;
- tárgymutató készítése.

Az információsintézis lényegében tehát valamilyen tárgykörre vonatkozó információkat tartalmilag (logikailag, szemantikailag) feldolgozó dokumentációs tevékenység.